

Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Diarienummer
S2018/04914/FS

Yttrande från Swedish Match AB

Angående promemoria Kompletterande bestämmelser till lagen om tobak och liknande produkter

Swedish Match AB tackar för möjligheten att yttra sig över Kompletterande bestämmelser till lagen om tobak och liknande produkter.

Angående de i promemorian förslagna ändringarna i lagen (2018:000) har Swedish Match ingenting att erinra.

Övriga synpunkter

Under hela föregående mandatperiod pågick processen att utarbeta en skärpt tobakslagstiftning för den svenska marknaden.

Den nu aktuella promemorian har bäring på den slutliga fasen av den nationella implementeringen av Europeiska unionens revidering av Tobaksproduktdirektivet. Ett stycke EU-lagstiftning som i sin tur inleddes långt innan regeringen beslutade om att inleda en översyn av de svenska reglerna för tobaksmarknaden. Ur ett näringspolitiskt perspektiv har det varit en flera år lång period av oklarhet om förutsättningarna för att bedriva företag inom snustillverkning.

För enskilda företag är mer än fyra år av oförutsägbara näringspolitiska villkor en lång tid. Det påverkar planering, investeringar och förutsättningar för rekrytering av medarbetare. Det påverkar kundrelationer och bedömningar kring vilka resurser som måste avsättas för att hantera de förslag som under lagstiftningsprocessens gång möjligen kan komma att utgöra det nya regelverket för näringen.

Det är viktigt för Swedish Match att påminna Socialdepartementet om det problematiska i den långdragna processen i sig, oberoende av det faktiska utfallet som riksdagen väl beslutar om. Utlovad proposition sköts upp vid ett flertal tillfällen under mandatperioden, vilket indirekt stör marknadsutvecklingen och konkurrensen mellan olika tillverkare, då oklarheter om framtiden hämmar innovationer, produktutveckling och avtal med återförsäljare.

Swedish Match AB (publ)

Swedish Match anser det värt att beakta inför framtiden att det finns en näringspolitisk dimension till anmärkningsvärt utdragna lagstiftningsprocesser med oklart tobakspolitiskt syfte.

Utvecklingen av snus och hälsa sedan 2016

Utöver det problematiska med den långdragna processen i sig förutsätter Swedish Match att Socialdepartementet tar under övervägande att bara under den period som passerat sedan SOU 2016:14 blev offentlig – 1 mars år 2016 – har det vetenskapliga kunskapsläget om svenskt snus ytterligare förtydligats.

Redan i vårt yttrande över SOU:n ingick en omfattande redogörelse av den kända vetenskapen om snusets påverkan på hälsan. Något vi fann ytterst angeläget, då utredaren försummat denna tillsynes självklara utgångspunkt för utformningen av framtida lagstiftning.

Nedan följer en kondenserad sammanfattning av de större publikationer som oberoende forskare och institut publicerat sedan regeringens utredare ansåg sig färdig med beskriva vad han ansåg vore nödvändiga inskränkningar av marknaden för svenskt snus fram till oktober 2018.

Det fortsätter – som kunde konstateras redan innan 1 mars 2016 – vara ställt utom allt rimligt vetenskapligt tvivel att cigarettökning fortsätter vara ett betydande hälsoproblem, såväl i Sverige som globalt.

Dock förefaller det i tilltagande grad vara så att det svenska snuset skiljs från tobaksrökning i studierna, vilket inte avspeglas i de lagförslag som regeringen lagt fram för riksdagen i proposition 2017/18:156.

Global, regional, and national comparative risk assessment of 84 behavioral, environmental and occupational, and metabolic risks or clusters of risks, 1990–2016: a systematic analysis for the Global Burden of Disease Study 2016 (Lancet 2017; 390: 1345–422) är en omfattande kartläggning av orsaker till sjuklighet och dödlighet globalt.

I denna konstateras att rökning fortsätter utgöra en betydande orsak till sjuklighet och dödlighet, medan svenskt snus inte kan kopplas till en ökad förekomst av sjukdom eller död.

Detta är angeläget att understryka, då samma studie innehåller samband mellan andra former av traditionell rökfri tobak som används oralt i flera länder, vilka kan tillskrivas sammanlagt 48 000 dödsfall årligen i olika geografier runt om i världen. Snusliknande produkter som inte har ett myndighetskontrollerat lagstiftat regelverk för innehåll och kvalitetskrav likt det som gällt i Sverige i snart femtio år.

Cancerfonden och Skandia har beställt *Samhällskostnaden för rökrelaterad sjuklighet i Sverige IHE rapport 2017:4*. Rapporten konstaterar att samhällskostnaden för cigarettökning i Sverige uppgår till ca 31 miljarder kronor årligen och orsakar över 14 000 dödsfall. I rapporten omnämns inte snus överhuvudtaget.

Folkhälsomyndighetens årliga rapport *Folkhälsans utveckling* för 2018 nämnde inte snus med ett enda ord. Detsamma gällde för motsvarande rapport som publicerades av myndigheten år 2017.

Socialstyrelsens årsrapport *Tillståndet och utvecklingen inom hälso- och sjukvård, Lägesrapport 2017* hade inga skrivningar om snus.

Både Socialstyrelsen, Folkhälsomyndigheten och f.d. Folkhälsoinstitutet har historiskt haft avsnitt om snuset och dess potentiella påverkan på svensk folkhälsa. Sedan år 2017 finns inga skrivningar kvar i myndigheternas officiella folkhälsopolitiska inventering av hur befolkningen mår, detta trots att antalet brukare av snus fortsätter öka och får anses vara långt fler än en miljon dagliganvändare. Därav kan slutsatsen dras att de hälsovårdande myndigheternas bedömning av snus som folkhälsopolitisk utmaning har reviderats betydligt, vilket förvisso väl speglar den kända vetenskapen på området.

Historiskt har viss vetenskaplig misstanke förelegat om att snusare haft en ökad risk att drabbas av cancer i matstrupen. En ny stor studie från Karolinska Institutet; *Use of moist oral snuff (snus) and pancreatic cancer: Pooled analysis of nine prospective observational studies* (Araghi, *Int. J. Cancer* 2017 687–693) har dock inte påvisat att snusare har en ökad risk för denna cancerform.

En av de mer nya vetenskapliga diskussionerna rör om snusare har en ökad risk att drabbas av diabetes mellitus. Sedan 1 mars år 2016 har tre vetenskapliga publikationer belyst denna fråga. En av artiklarna finner en association mellan snusning och diabetes (ca 15 procents ökad risk), *Smokeless tobacco (snus) is associated with an increased risk of type 2 diabetes: results from five pooled cohorts.* (Carlsson, [J Intern Med.](#) 2017 398-406), medan forskarna bakom två artiklar inte finner någon ökad risk för diabetes hos snusare; *Snus use during the life-course and risk of the metabolic syndrome and its components* (Byhamre, *Scand J Public Health* 2017 733-740) och *Use of Swedish smokeless tobacco (snus) and the risk of Type 2 diabetes and latent autoimmune diabetes of adulthood (LADA)* (Rasouli, *Diab Med* 2017 514-521).

En studie från Sverige har visat att snusare har ca 60 procent lägre risk att drabbas av Parkinsons sjukdom; *Moist smokeless tobacco (Snus) use and risk of Parkinson's disease* (Yang, *Int J Epidem* 2017, 82-880).

Avslutning

Swedish Match AB vidhåller samma utgångspunkt som framfördes vid yttrandet över SOU 2016:14 *En översyn av tobakslagen*; det är vetenskapligt korrekt och tobakspolitiskt rimligt att i kommande lagstiftning utgå från konsumentproduktens egenskaper och hälsopåverkan. Att likställa olika produktkategorier enkom för att delar av råvaran är desamma får oönskade effekter och riskerar att vilseleda brukarna.

Det finns ingen vetenskaplig diskussion om huruvida cigaretter är skadliga för användaren eller inte. Det är fakta. Beträffande svenskt snus finns det förvisso en pågående vetenskaplig diskussion, men konsensus får ändå anses vara att snus inte påverkar brukarna eller omgivningen i samma utsträckning som rökning gör. De frågeställningar rörande de av svenska snusets hälsorisker som historiskt ansetts vetenskapligt diskutabelt blir färre. Kunskapsläget blir allt tydligare.

Det som är vetenskapligt känt bör utgöra utgångspunkten för lagstiftningen. Om det är vetenskapligt klarlagt att det är skillnad i hälsopåverkan mellan snus och cigaretter bör detta tas i beaktande av regeringen. Cigaretter och snus bör regleras på olika sätt, med utgångspunkten att de vetenskapligt kända riskerna med respektive produkt ska vara utgångspunkten för en differentierad tobakslagstiftning i Sverige.

Med vänliga hälsningar

Patrik Hildingsson

Vice President Communications & Public Affairs

Swedish Match AB